

EU nieuwsbrief 2016 | 2

De EU Nieuwsbrief van het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG) is bedoeld om leden, studenten en belangstellenden, te informeren over (actuariële) ontwikkelingen in Europa. Het doorsturen van de nieuwsbrief buiten deze doelgroep wordt niet op prijs gesteld. Belangstellenden kunnen zich richten tot het redactiesecretariaat (pascale.heese@ag-ai.nl) voor het regulier ontvangen van deze Nieuwsbrief. Copyright berust bij het AG. Het overnemen van passages in andere publicaties is toegestaan met bronvermelding.

■ EU-Voorzitterschap Nederland | 2

Elk halfjaar is een EU-lidstaat voorzitter van de Raad van de Europese Unie. In het eerste halfjaar van 2016 was het voor de twaalfde keer de beurt aan Nederland.

■ Brexit | 2

Op 23 juni 2016 stemt de bevolking van het Verenigd Koninkrijk over hun EU-lidmaatschap. Premier David Cameron voert momenteel campagne voor het "Remain"-kamp.

■ Private pensioenen | 3

In 2014 vatte de EU het plan op om een interne markt voor private pensioenen (Personal Pension Products of PPP) te ontwikkelen.

■ IORP II en aanverwanten | 4

De goedkeuring van het voorstel van IORP II richtlijn (in het Nederlands richtlijn voor instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening of IBP), voorgesteld door de Commissie in 2014, is bijna rond. IBP's zijn met name in het Verenigd Koninkrijk (55,9% van de IBP activa) en Nederland (30,7%) sterk vertegenwoordigd.

■ Verzekeringsdistributierichtlijn (IDD) | 4

De herziene verzekeringsbemiddelingsrichtlijn (IMD 2) is door de Commissie voorgesteld op 3 juli 2012 en aangenomen in november (EP) en in december 2015 (Raad) onder de naam Verzekeringsdistributierichtlijn oftewel Insurance Distribution Directive (IDD).

■ Richtsnoeren betreffende producttoezicht en bestuursregelingen door verzekeringsondernemingen | 5

EIOPA heeft op 6 april 2016 voorbereidende richtsnoeren voor producttoezicht- en governance regelingen voor verzekeraars en verzekeringsdistributeurs gepubliceerd.

■ Verdere werkzaamheden op consumentenbescherming en financiële innovatie | 5

Volgens het werkplan voor 2016 van het Gezamenlijke Comité van de Europese Toezichtautoriteiten (ETA) wordt via het Gezamenlijke Comité gezorgd dat consumentenbescherming en financiële innovatie belangrijke elementen van hun regelgevende en toezichthoudende activiteiten zijn.

■ Solvency II | 6

Solvency II (SII) is op 1 januari 2016 van kracht gegaan. Nog niet alle landen hebben de richtlijn(en) omgezet in nationaal recht.

■ De Europese Bankenuie: EDIS | 7

November 2015 stelde de Commissie een verordening voor die voorziet in de oprichting van een European Deposit Insurance System (EDIS of Europees Deposito Garantie Systeem), de derde pijler van de Bankenuie.

■ De kapitaalmarktunie | 7

Het actieplan voor het opbouwen van een kapitaalmarktunie (CMU), gelanceerd op 30 september 2015, is een belangrijk onderdeel van het investeringsplan van de Commissie-Juncker.

■ Financiële conglomeraten | 8

De Europese Commissie lanceerde op 9 juni 2016 een openbare raadpleging om bewijsmateriaal te verzamelen over de vraag of de bestaande EU-regels met betrekking tot het aanvullende toezicht op entiteiten in een financieel conglomeraat geschikt zijn voor het doel en werkt zoals bedoeld.

■ Groenboek financiële retaildiensten | 8

15 december 2015 publiceerde de Europese Commissie het Groenboek financiële retaildiensten.

■ Herziening Insurance Block Exemption Regulation (IBER) | 8

Op een buitengewone vergadering op 17 december 2015 heeft de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken van het Europees Parlement haar standpunt bepaald over de teksten waarover tijdens de triloog tussen de Raad, het Europees Parlement en de Commissie overeenstemming was bereikt.

■ Herziening Richtlijn Gegevensbescherming | 9

De herziening van de Richtlijn voor Gegevensbescherming is afgerond.

■ Europese agenda | 10

■ Afkortingen en begrippen | 11

EU-Voorzitterschap Nederland

[naar top](#)

Elk halfjaar is een EU-lidstaat voorzitter van de Raad van de Europese Unie. In het eerste halfjaar van 2016 was het voor de twaalfde keer de beurt aan Nederland. Op 1 juli 2016 neemt Slowakije het voorzitterschap over.

Het Nederlandse voorzitterschap kenmerkte zich door de vluchtelingen crisis, waarop een akkoord tussen de Europese Unie en Turkije werd gesloten. Een ander bereikt resultaat is het akkoord over het 4de spoorwegpakket, waardoor de markt voor binnenlands spoorvervoer stapsgewijs wordt opengesteld voor concurrentie.

Slowakije wil tijdens het voorzitterschap verder bouwen aan de Economische en Monetaire Unie om concurrentie te bevorderen. Hoog op de economische agenda staan de onderhandelingen over het 2017 Unie budget en de Capital Markets Union (CMU).

De thema's die Slowakije centraal stelt tijdens het voorzitterschap zijn:

- Economische groei
- Digital Single Market
- De creatie van een Energie Unie
- Migratie
- EU uitbreiding (Servië)

Het voorzitterschap wordt daarna door Malta (januari – juni 2017) en vervolgens het Verenigd Koninkrijk (juli – december 2017) vervuld.

Brexit

[naar top](#)

Op 23 juni 2016 stemt de bevolking van het Verenigd Koninkrijk over hun EU-lidmaatschap. Premier David Cameron voert momenteel campagne voor het "Remain"-kamp. In februari 2016 bereikten de regeringsleiders, die samen kwamen in de Europese Raad, een akkoord over de positie van het Verenigd Koninkrijk in de Europese Unie. De overeenkomst treedt in werking op de dag dat het Verenigd Koninkrijk de Raad informeert dat het lid van de Europese Unie wenst te blijven.

De mogelijkheid om uit de Europese Unie te stappen is opgenomen in artikel 50 van het Verdrag betreffende de Europese Unie. Het artikel noemt louter procedurele en geen inhoudelijke voorwaarden. Volgens de procedure geeft een lidstaat dat besluit zich terug te trekken kennis van dit voornemen aan de Raad. Vervolgens stelt de Raad richtsnoeren op binnen welke de Raad, namens de Unie, onderhandelt met de lidstaat over de voorwaarden van de terugtrekking, waarbij rekening gehouden wordt met het kader van de toekomstige betrekkingen van die staat met de Unie. De Raad besluit met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, na goedkeuring door het Europees Parlement. Vanaf het moment dat het terugtrekkingsakkoord in werking treedt, of na verloop van twee jaar na de kennisgeving, zijn de verdragen niet meer van toepassing op de betrokken staat. Echter, de Europese Raad kan met instemming van de betrokken lidstaat met eenparigheid van stemmen tot verlenging van deze termijn besluiten.

Het Verenigd Koninkrijk wordt gezien als het financiële centrum van de wereld en Londen daarbij als een toonaangevende spil voor internationale verzekeringen. Deze positie is mede verkregen door de toegang tot de Europese, interne markt. [Uit een studie verricht door advocatenkantoor Kennedys](#) blijkt dat Brexit tot een verlies van 48.000 banen in de verzekeringsindustrie kan leiden, meer dan twee keer de omvang van de Britse staalindustrie.

Verwacht wordt dat een Brexit een onmiddellijk negatief gevolg heeft op de wisselkoers, creditspreads en rentevoet. Op de lange termijn zou een Brexit leiden tot negatieve gevolgen voor de werkgelegenheid, export en BNP-ontwikkeling. [Uit onderzoek verricht door PwC](#) in opdracht van de Confederation of British Industry, kan Brexit het Verenigd Koninkrijk 100 miljard pond in economische output en 950.000 banen kosten tot 2020.

Artikel 50

1. Een lidstaat kan overeenkomstig zijn grondwettelijke bepalingen besluiten zich uit de Unie terug te trekken.
2. De lidstaat die besluit zich terug te trekken, geeft kennis van zijn voornemen aan de Europese Raad. In het licht van de richtsnoeren van de Europese Raad sluit de Unie na onderhandelingen met deze staat een akkoord over de voorwaarden voor zijn terugtrekking, waarbij rekening wordt gehouden met het kader van de toekomstige betrekkingen van die staat met de Unie. Over dat akkoord wordt onderhandeld overeenkomstig artikel 218, lid 3, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Het akkoord wordt namens de Unie gesloten door de Raad, die met gekwalificeerde meerderheid van stemmen besluit, na goedkeuring door het Europees Parlement. (26.10.2012 Publicatieblad NL van de Europese Unie C 326/43)
3. De Verdragen zijn niet meer van toepassing op de betrokken staat met ingang van de datum van inwerkingtreding van het terugtrekkingsakkoord of, bij gebreke daarvan, na verloop van twee jaar na de in lid 2 bedoelde kennisgeving, tenzij de Europese Raad met instemming van de betrokken lidstaat met eenparigheid van stemmen tot verlenging van deze termijn besluit.
4. Voor de toepassing van de leden 2 en 3 nemen het lid van de Europese Raad en het lid van de Raad die de zich terugtrekkende lidstaat vertegenwoordigen, niet deel aan de beraadslagingen of aan de besluiten van de Europese Raad en van de Raad die hem betreffen. De gekwalificeerde meerderheid wordt vastgesteld overeenkomstig artikel 238, lid 3, onder b), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.
5. Indien een lidstaat die zich uit de Unie heeft teruggetrokken, opnieuw om het lidmaatschap verzoekt, is op zijn verzoek de procedure van artikel 49 van toepassing.

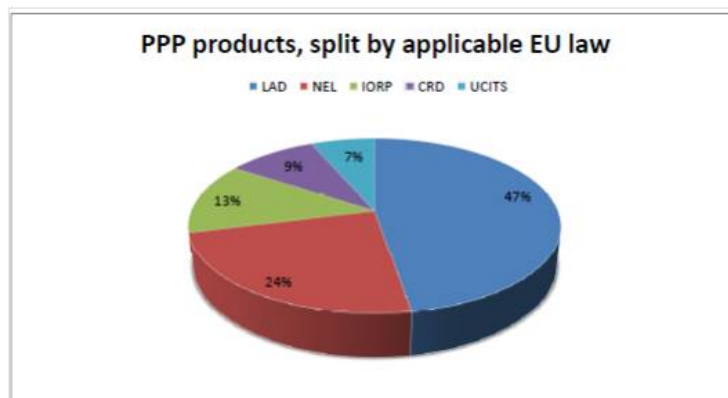
Private pensioenen

[naar top](#)

In 2014 vatte de EU het plan op om een interne markt voor private pensioenen (Personal Pension Products of PPP) te ontwikkelen. De (vorige) Commissie deed daartoe op 23 juli 2014 [een advies oproep](#) aan EIOPA om voor een breed spectrum van PPP's de Europese en nationale prudentiële regelgeving en regels ter bescherming van houders van private pensioenproducten te onderzoeken, vooral in een grensoverschrijdende context. Deze oproep volgde op het eerste [voorlopige rapport van EIOPA](#) over individuele pensioenen.

Om haar advies aan de Commissie voor te bereiden, lanceerde EIOPA tussen juli en oktober 2015 een [consultatie \(CP15-006\)](#) waarin de term Pan European Personal Pension (PEPP) voor het eerst werd gebruikt. Op 1 februari 2016 publiceerde EIOPA haar [voorlopig advies](#) aan de Commissie voor opmerkingen van alle stakeholders tot 26 april 2016. In dit voorlopig advies waren de resultaten van de 2015 consultatie al verwerkt. Deze zijn echter pas publiek gemaakt op 27 april 2016, een dag na de deadline voor commentaren op het voorlopig advies. Dit tweede advies wordt in de loop van deze maand (juni 2016) verwacht. Onder andere de Actuarial Association of Europe, het Nederlands Ministerie van Financiën en de Pensioenfederatie reageerden hierop, naast vele anderen zoals verzekeraars, asset managers en consumentengroepen.

Interessant is dat in deze context EIOPA gegevens verzamelde van 27 EER lidstaten (behalve Finland, Sweden en Slovenië). In drie landen (Griekenland, Cyprus en Liechtenstein) is geen PPP beschikbaar. Er blijken 72 verschillende types PPP's te bestaan. Ongeveer de helft zijn levensverzekeringen die onder het Europees verzekeringsregime vallen, Life Insurance Directive (LAD), een kwart bestaat uit uitsluitend nationale producten, de rest is ofwel door de Europese pensioenfondsenrichtlijn (IORP), de bankenrichtlijn (CRD IV) of de beleggingsinstrumenten richtlijn (UCITS) geregeld.

De PPP in de vorm van LAD zijn goed voor 83% van de activa.

De Commissie heeft al gemeld dat, als zij EIOPA's advies ontvangt, het verhaal nog lang niet ten einde is. Omdat EIOPA niet alle aspecten van een mogelijke PEPP markt kan onderzoeken, heeft de Commissie nog een advies gepland waarin ook andere kenmerken aan bod komen. Zo wil de Commissie bijvoorbeeld een mogelijke PEPP markt productneutraal maken.

Tegen het einde van het jaar beslist de Commissie of ze verdergaat met dit project en, zo ja, in welke richting aldus Nathalie Berger, hoofd van de afdeling Verzekeringen en pensioenen van DG FISMA. Alle politieke opties staan nog open, van 'niets doen' tot 'een Europese PEPP verordening'.

IORP II en aanverwanten

naar top

De goedkeuring van het voorstel van IORP II richtlijn (in het Nederlands richtlijn voor instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening of IBP), voorgesteld door de Commissie in 2014, is bijna rond. IBP's zijn met name in het Verenigd Koninkrijk (55,9% van de IBP activa) en Nederland (30,7%) sterk vertegenwoordigd. De voorgestelde herziening heeft tot doel om governance, risk management, transparantie en informatievoorziening van IBP's te verbeteren en de grensoverschrijdende IORP-activiteit te verhogen ter versterking van de interne markt. Het voorstel bevatte geen nieuwe prudentiële regels (dat wil zeggen kapitaalvereisten) voor IBP's na een lang en controversieel debat. Stakeholders zijn over het algemeen ingenomen met de focus van het voorstel en het ontbreken van nieuwe prudentiële regels. Toch vinden zij dat de herziening al te gedetailleerd en normatief is en de nationale bevoegdheden niet voldoende respecteert. Noch de diversiteit van de IBP's noch hun positie als sociale (niet alleen financiële) entiteiten worden weerspiegeld.

Sinds februari is de triloog tussen Raad, Commissie en Parlement aan de gang om tot een eenduidige tekst te komen. Het dossier vordert gestaag, maar toch minder spoedig dan verwacht onder het Nederlandse voorzitterschap. De geplande plenaire stemming van begin deze maand (juni 2016) staat nu geagendeerd voor 25 oktober 2016. Het wordt dus kort dag om IORP II in triloog te besluiten onder het Nederlandse voorzitterschap, hoewel er grote bereidheid is in het EP om aan te sluiten bij de tekst van de Raad.

Heikele punten blijven onder andere de (fully) funding vereisten voor grensoverschrijdende pensioenfondsen, het gebruik van bewaargevers (depositories) en het pensioendossier (Pension Benefit Statement). In de marge lijkt ook het conflict of IORP's nu al of niet financiële dienstverleners zijn nog steeds te broeden. De Commissie had de omzetting tegen eind 2016 voorzien en de toepassing vanaf 1 januari 2017. Dit is nu niet mogelijk. Volgens EIOPA's [Database of pension plans and products](#) zijn er in de EER ongeveer 85 (juridisch) verschillende IORP plannen (voor Nederland zijn dat er twee: pensioenfonds en premiepensioeninstelling).

[De resultaten van de eerste IORP stress test](#) zijn eind januari 2016 gepubliceerd. Omdat dit de eerste keer was dat een stress test werd gehouden in het kader van DB en DC pensioenregelingen, is er waardevolle informatie naar boven gekomen, aldus EIOPA. Meer werk is nodig, bijvoorbeeld met betrekking tot een geharmoniseerde benadering van de waardering van de activa en passiva. Verder vertoonden vele DB-regelingen en hybride IORP's tekorten, zelfs in een pre-stress toestand, gemeten volgens de nationale methode. Deze zwakheden vragen om extra aandacht van EIOPA en de nationale toezichthouders. Echter, de lange termijn aard van de passiva en de aanwezigheid van matigings- (mitigation) en herstel- (recovery) mechanismen speelt een bufferende rol, maar onder andere de impact op de economie via de extra druk die op sponsors wordt gezet om hun toekomstige bijdragen te verhogen moet uitgebreider worden bestudeerd.

In het kader van het Holistic Balance Sheet concept heeft EIOPA de resultaten van de IORP QA op 14 april 2016 vrijgegeven in het rapport [Opinion to EU Institutions on a Common Framework for Risk Assessment and Transparency for IORPs](#). Het rapport concludeert een werkcyclus van ruwweg drie jaar met verschillende consultaties en evaluaties. Hierin zegt EIOPA expliciet dat het niet haar bedoeling is het IORP II voorstel dat nu op tafel ligt te amenderen. Om de houdbaarheid van bedrijfspensioenbeloftes op lange termijn te garanderen, adviseert EIOPA wel om de IORP-richtlijn te versterken met een common framework for risk assessment and transparency. De termen "holistische balans" en "solvabiliteitskapitaalvereiste" zijn vervangen door "gemeenschappelijk kader" en "gestandaardiseerde risicobeoordeling", omdat deze termen relevanter zijn in verband met risico-evaluatie en transparantie, aldus EIOPA. De Europese autoriteit ziet in dit voorstel enkel voordelen, zoals verhoogde bescherming voor leden en begunstigden, verbetering van de interne markt, vermindering van de mogelijkheid voor regelgevende arbitrage en geleidelijke convergentie van funding regimes. Om te voorkomen dat de kosten voor de kleine en middelgrote IORP's te hoog worden, beveelt EIOPA een proportionele toepassing aan met verschillende methodes en benaderingen. Noch 'grandfathering', noch overgangsmaatregelen zouden nodig zijn, wel een voorbereidende fase. EIOPA is het evenals vele respondenten eens, dat geharmoniseerde solvabiliteitsvereisten momenteel niet ingevoegd mogen worden.

EIOPA's raadpleging over 'goede praktijken' in het kader van communicatiemiddelen en -kanalen om te communiceren met leden van bedrijfspensioenfondsen ([Good Practices on communication tools and channels for communicating to occupational pension scheme members](#)) liep tot 22 maart 2016. Er is nog geen definitief rapport beschikbaar.

Verzekeringsdistributierichtlijn (IDD)

naar top

De herziene verzekeringsbemiddelingsrichtlijn (IMD 2) is de enige EU-wetgeving die de point-of-sale van (her)verzekeringsproducten regelt om zo de rechten van de consument te beschermen. De deadline voor implementatie in de lidstaten is 23 februari 2018. Dit betekent dat de herziene regels voor de distributie van verzekeringsproducten niet later dan begin 2018 nationaal in orde moeten zijn. Op een aantal artikelen (25,28, 29 en 30) zijn gedelegeerde handelingen voorzien evenals richtsnoeren. Deze gaan over: 1) product oversight & governance; 2) conflicts of interest; 3) inducements; en 4) the assessment of suitability & appropriateness, and reporting.

De Europese Commissie heeft hierover op 28 februari 2016 aan EIOPA technisch advies gevraagd. Ter voorbereiding hierop heeft EIOPA een online onderzoek uitgezet: Online survey in preparation of the call for advice from the European Commission on the delegated acts under the Insurance Distribution Directive. Dit onderzoek is op 22 januari 2016 gesloten. De resultaten hiervan zijn gepubliceerd op 2 maart 2016 en staan [op de website van EIOPA](#). Het technisch advies van EIOPA moet op 1 februari 2017 geleverd zijn.

Richtsnoeren betreffende producttoezicht en bestuursregelingen door verzekeringsondernemingen [naar top](#)

EIOPA heeft op 6 april 2016 voorbereidende richtsnoeren voor producttoezicht- en governance regelingen voor verzekeraars en verzekeringsdistributeurs [gepubliceerd](#). Deze producttoezicht- en governanceregelingen spelen een belangrijke rol bij de bescherming van de klant door ervoor te zorgen dat verzekeringsproducten voldoen aan de behoeften van de doelmarkt en zo misleidende verkopen te vermijden. Zij vormen een essentieel element van de nieuwe wettelijke voorschriften in het kader van de IDD.

Verdere werkzaamheden op consumentenbescherming en financiële innovatie [naar top](#)

Volgens het werkplan voor 2016 van het Gezamenlijke Comité van de Europese Toezichtautoriteiten (ETA) wordt via het Gezamenlijke Comité gezorgd dat consumentenbescherming en financiële innovatie belangrijke elementen van hun regelgevende en toezichthoudende activiteiten zijn.

Het werk met betrekking tot consumentenbescherming en financiële innovatie richt zich op de volgende gebieden:

- Het ontwerpen van regelgevende technische standaarden (RTS) op het gebied van informatievervalsing (disclosures) voor de Packaged Retail and Insurance Based Investment Products Regulation (PRIIP's):

De (PRIIP's) verordening ziet toe op verschillende soorten financiële producten met een beleggingscomponent die aan niet-professionele beleggers worden aangeboden. Dit betreft bijvoorbeeld structured products, beleggingsverzekeringen, gestructureerde deposito's en deelnemingsrechten in beleggingsinstellingen. 'Gewone' aandelen, obligaties en deposito's, alsmede bepaalde pensioenproducten zijn van PRIIPs uitgezonderd.

De verordening die aanbieders van retail beleggingsproducten verplicht om een zogenaamd essentiële-informatiedocument op te stellen (Key Investor Document, KID), treedt per 31 december 2016 in werking. Hieraan moeten zij voor de inwerkingtreding voldoen.

Begin april 2016 hebben de ETA's [Regulatory Technical Standards \(RTS\)](#) aan de Commissie afgegeven. Deze geven nadere invulling aan de presentatie, evaluatie en wijze van invulling van deze essentiële-informatiedocumenten. De Europese Commissie neemt deze RTS aan in de zomer en opent de scrutiny periode voor Raad en EP. Daarna brengt de Commissie een vraag en antwoord document uit.

- Het voortzetten van haar beoordeling van de automatisering in financieel advies:

Dit initiatief is gelanceerd in 2015 en beoordeelt het fenomeen van de menselijke interactie tussen consumenten en financiële instellingen die in toenemende mate vervangen wordt door algoritmes die advies of andere vormen van aanbevelingen geven. Het werk analyseert de voordelen en risico's en beoordeelt welke wetgevende en/of toezichthoudende maatregelen genomen moeten worden. Op basis van de uitkomsten van deze analyse, met inbegrip van de antwoorden op de raadpleging die op 4 maart 2016 is gesloten, ontwikkelt het Gezamenlijke Comité in 2016, waar nodig, aanbevelingen. De resultaten van de raadpleging – waaronder ook de reactie van de AAE – [staan hier](#).

- Het toespitsen op de convergentie van het toezicht op het gebied van de bescherming van beleggers en financiële innovatie:

Dit zal een aantal follow-up-activiteiten bevatten in verband met de uitvoering door de financiële instellingen van de klachtenbehandelingsrichtlijnen van de ETA's. De doelstelling is tot een EU-brede standaard toepassing te komen.

- Een nieuw gebied in het kader van het werk rond financiële innovatie:

Dit richt zich op kansen en uitdagingen in verband met het gebruik van big data en persoonsgegevens door de financiële instellingen bij het identificeren van consumenten, bij het vaststellen van consumptiepatronen – en om op maat gerichte aanbiedingen te doen. Het doel is om na te gaan welke eventuele wettelijke en/of toezichthoudende maatregelen genomen moeten worden.

Level 1

Solvency II (SII) is op 1 januari 2016 van kracht gegaan. Nog niet alle landen hebben de richtlijn(en) omgezet in nationaal recht. Er zijn volgens de Commissie meer dan 20 inbreukprocedures hangende in het kader van Solvency II en Omnibus II.

Level 2 – gedelegeerde verordening

Als deel van de Kapitaalmarktunie stelde de Commissie in september 2015 een gedelegeerde verordening voor die de SII gedelegeerde verordening van 2015 wijzigt. Deze richt zich op de berekening van de wettelijke kapitaalvereisten voor verschillende activa klassen aangehouden door (her)verzekeringsondernemingen. Noch het Parlement, noch de Raad hebben formeel deze amenderende verordening verworpen. De nieuwe gedelegeerde [verordening 2016/767](#) is op 1 april 2016 gepubliceerd. Zij voert onder andere een nieuw type activa in, zogenaamde 'gekwalificeerde investeringen in infrastructuur', met een lagere kalibratie dan investeringen in niet-genoteerde aandelen (verlaagd van 49% tot 30%). Investeringen in Europese Lange Termijn Investeringsfondsen (ELTIFs) krijgen ook een voorkeursbehandeling en zullen in de toekomst profiteren van dezelfde kapitaalvereisten als aandelen verhandeld op een gereguleerde markt, in plaats van die van de categorie 'andere aandelen'. Daardoor worden ELTIFs gelijk behandeld met investeringen in Europese durfkapitaalfondsen en Europese sociaalondernemerschapsfondsen. Deze twee, en nog een paar andere maatregelen zullen uiteindelijk leiden tot een lagere kapitaalvereiste, aldus [de Commissie](#).

De Commissie had op 15 oktober 2015 extra technisch advies gevraagd aan EIOPA over andere infrastructuur gerelateerde investeringscategorieën zoals 'infrastructure corporates'. EIOPA [consulteerde](#) daarover van 15 april tot 16 mei 2016 en bereidt nu haar antwoord aan de Commissie voor.

L35 (uitvoeringsverordeningen)

EIOPA heeft volgend op gedelegeerde verordening 2016/467 een voorstel gepubliceerd om de rapporteringstemplates in de uitvoeringsverordening aan te passen voor de invoering van onder andere ELTIFs (tezamen met een aantal andere kleine wijzigingen). Een korte openbare raadpleging op dat gebied vond plaats in april 2016 en [het eindrapport](#) is reeds gepubliceerd op 31 mei 2016. De Commissie heeft nu drie maanden de tijd om te beslissen om het voorstel van ITS te onderschrijven. Om de eindejaar rapportering van 31 december 2016 mogelijk te maken heeft EIOPA onmiddellijk daarna op 1 juni 2016 een [Public Working Draft \(2.1.0 PWD\)](#) van de taxonomy gepubliceerd met de bedoeling versie 2.1.0 in juli 2016 vrij te geven.

Tot nader order is het voorstel van ITS over de procedures voor de toepassing van de overgangsmaatregelen voor de berekening van de aandelen sub-module waarvoor EIOPA op 6 november haar rapport aanleverde aan de Commissie, nog steeds niet aangenomen, ondanks de belofte van Commissaris Hill [in februari](#) om daar spoed achter te zetten.

L3 – Richtsnoeren

Er zijn door EIOPA geen nieuwe richtsnoeren uitgebracht in 2016.

Bijzondere elementen

Er is heel wat te doen rond de herziening van de ultimate forward rate (UFR), een SII sleutelement in de berekening van verplichtingen langer dan 20 jaar. Deze is momenteel voor de EURO en voor vele andere EU valuta evenals voor bijvoorbeeld de USD en de JPY vastgesteld op 4,2% en gebaseerd op QIS5 (2010) (2% geschatte lange termijninflatie en 2,2% lange termijn interestvoet). [Het Grote Monetaire Experiment](#) met negatieve interestvoeten daagde toen nog niet aan de horizon. Verder waren noch het actualiseringsmechanisme noch de methodologie uitgestippeld.

Zoals aangekondigd heeft EIOPA hier recentelijk [een openbare raadpleging](#) over uitgeschreven. Deze loopt van 20 april tot 18 juli 2016. EIOPA heeft de intentie om over de resultaten van de evaluatie te beslissen in september 2016. EIOPA stelt voor de EURO 3,7% voor en een jaarlijkse herziening (min 5 bps, max 20 bps). Toepassing van de nieuwe methode zou onmiddellijk per 01-01-2017, of gefaseerd tot 2019 of 2021, kunnen zijn.

De effecten hiervan verschillen van land tot land (of bijvoorbeeld in de nationale omzetting gebruikt werd gemaakt van de overgangsmaatregelen die de richtlijn voorziet in artikel 308c), en ook van verzekeraar tot verzekeraar afhankelijk van de producten (met of zonder gegarandeerde rentes). Insurance Europe noemde de herziening 'out of context'. EIOPA is echter van mening dat dit geen herziening is, maar een toepassing van het SII regime. DNB is voorstander van een stevige en snelle vermindering, meer in lijn met de UFR voor Nederlandse pensioenfondsen.

De laatste versie (mei 2016) van de symmetrische aanpassing van de kapitaalvereiste op aandelen [staat hier](#). De laatste versie van de technische informatie over de risicovrije rentetermijnstructuur (RFR), zoals de laatste versie van de risk-free interest rate term structure coding (7/6/2016) [staat hier](#).

Stress test 2016

EIOPA heeft 24 mei 2016 [de Europese verzekering stresstest 2016](#) gelanceerd met als deadline 15 juli 2016. EIOPA beoogt 75% van elke nationale markt te bereiken. De test richt zich op twee fictieve marktrisico's voor lange termijn verzekeringen. Deze zijn een langdurige periode van zeer lage risicovrije rentes en een tweede scenario waarbij plotseling verliezen geleden worden aan zowel de activazijde als de passivazijde. Verzekeraars passen deze scenario's toe op hun Solvency II balans van 1 januari 2016 en berekenen de impact ervan op activa, passiva, kapitaalpositie en kasstromen. Het eindrapport van deze stress test wordt verwacht in december 2016. In Nederland doen de zes grootste levensverzekeraars mee. EIOPA wil tegelijkertijd ook informatie ophalen over de SII maatregelen met betrekking tot het aandelenrisico en de lange termijn garanties in het kader van de herziening van de standard formule voorzien voor 2018, [aldus Commissaris Hill](#).

De Europese Bankenunie: EDIS

naar top

November 2015 stelde de Commissie een verordening voor die voorziet in de oprichting van een [European Deposit Insurance System](#) (EDIS of Europees Deposito Garantie Systeem), de derde pijler van de Bankenunie. EDIS zou door de SRB beheerd worden. Ondertussen bestaat er behoorlijk wat controverse over dit EDIS voorstel. Tegenstanders beargumenteren dat een solidair verzekeringsstelsel alleen werkt als de nationale bank risico's beheerst en meer homogeen zijn. Vooral de focus op nationale risico's en dan vooral op overheidspapier (home bias) wordt gezien als een fundamentele bron van asymmetrie. Voeg daar een mogelijk internationaal debat aan toe over de prudentiële behandeling van overheidspapier en het risicoverhaal krijgt een nog zwaarder belang. Een tweede factor is de hoeveelheid 'dubieuze leningen' (non-performing loans). In een recente hoorzitting in het EP was er behoorlijk wat kritiek. Bijvoorbeeld op het feit dat het EDIS voorstel niet vergezeld was van een impact assessment. Het werk van de co-legislators kan dit niet vervangen. Het Nederlands voorzitterschap stuurde 18 vragen naar de Commissie, maar kreeg maar één antwoord.

De Rapporteur in het EP is de Nederlandse EPP ECON politica Esther De Lange. Zij bereidt nu, na twee discussierondes, haar ontwerpvoorstel voor. Een briefing over EDIS [staat hier](#). EDIS is ook een prioriteitsdossier voor het Nederlands voorzitterschap. [De Ad Hoc Working Party on the Strengthening of the Banking Union](#), opgezet in januari 2016, heeft hierover reeds een tiental vergaderingen gehad. In de antwoorden op de recente Call for evidence is de afwezigheid van een Europees verzekeringsgarantiesysteem als een lacune ervaren door respondenten.

De kapitaalmarktunie

naar top

Het actieplan voor het opbouwen van een kapitaalmarktunie (CMU), gelanceerd op 30 september 2015, is een belangrijk onderdeel van het investeringsplan van de Commissie-Juncker. Het is bedoeld om de mobiliteit van kapitaal in Europa eenvoudiger te maken. De EU-kapitaalmarkt is nog steeds sterk afhankelijk van banken, relatief onontwikkeld en versnipperd. Met de CMU wil de Commissie de belemmeringen voor internationale investeringen aanpakken en niet-bancaire kredietverlening verder ontwikkelen. Het programma bevat 33 maatregelen. De Commissie publiceerde in april 2016 een volledig [statusrapport](#) over de voortgang van de verschillende CMU maatregelen.

Gelijktijdig met het uitkomen van het actieplan, en als onderdeel ervan, heeft de Europese Commissie een call for evidence gepubliceerd over de cumulatieve impact en interactie van de huidige Europese wet- en regelgeving op het gebied van financiële diensten. [De eerste analyse van de resultaten](#) is binnen, de Commissie ontving rond de 300 antwoorden, waarvan 13 uit Nederland. Sommige respondenten merkten op dat de uitdrukkelijke toestemmingsvereiste als juridische grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens de mogelijkheden van big data technologieën kunnen hinderen om het risicobeheer te verbeteren in de financiële sector en om meer op maat gemaakte producten aan klanten aan te bieden. Die toestemmingsvereiste is vastgelegd in de verordening gegevensbescherming (BBPR). Anderen meldden de inconsistenties in de risicoweging tussen SII en CRR/CRD IV bijvoorbeeld met betrekking tot de behandeling van garanties van regionale overheden. Er waren ook aanmerkingen op de regelgeving over governance. Zo werd bijvoorbeeld gemeld dat de individuele aansprakelijkheid gradueel verschuift naar werknemers (bijvoorbeeld via sancties), maar dat de bedrijfscultuur grosso modo dezelfde blijft. De korte toepassingsperiodes zijn een slecht recept, omdat zij de bedrijfsvoering onvoldoende toelaten om conduct risk te beheersen. De Commissie gaat de antwoorden nog uitgebreider bestuderen en heeft een follow-up voor deze zomer gepland.

Een ander onderdeel van het plan is [het voorstel](#) voor de nieuwe prospectus verordening voor handel in effecten dat de Europese Commissie op 30 november 2015 heeft gepubliceerd. Deze verordening en haar uitvoeringsmaatregelen vervangen de huidige Prospectusrichtlijn (2003/71/EG). Op 8 juni 2016 bereikte het Comité van Permanente Vertegenwoordigers (Coreper) namens de Raad, [een onderhandelingsmandaat](#) voor deze nieuwe prospectus regels, te bevestigen op de ECOFIN raad van 17 juni 2016. Omdat de ECON rapporteur Philippe De Backer (ALDE, BE) in België Staatssecretaris in de federale regering werd, heeft het debat in het Europees Parlement enige vertraging opgelopen. De nieuwe rapporteur is Peter Jezek (ALDE, CZ).

Een ander belangrijk CMU initiatief, dat samen met het plan werd voorgesteld, is een beter Europees kader voor [securitisaties](#). Dit is een pakket van twee wetgevingsvoorstellen bedoeld om de markt van eenvoudige, transparante en gestandaardiseerde securitisaties nieuw leven in te blazen. Met een securitisatie kunnen banken leningen aan huishoudens en bedrijven bundelen en verkopen als verhandelbare effecten. Zo kunnen banken ruimte vrijspelen op hun balans die zij dan kunnen gebruiken om nieuwe activiteiten te ondernemen, zoals het verlenen van nieuwe kredieten. Ook kunnen securitisaties gebruikt worden om risico te spreiden. De Lidstaten bereikten tijdens het Italiaans voorzitterschap over de voorstellen in een recordtempo [een politiek akkoord](#) tijdens de ECOFIN raad van 8 december 2015. In het Europees Parlement verloopt het debat trager. Paul Tang (S&D, NL) is de ECON rapporteur.

De tijdslijn in het EP is als volgt: publieke hoorzitting 13 juni 2016; bespreking van het voorlopig verslag 21 juni 2016; deadline voor amendementen 20 juli 2016; bespreking van amendementen oktober 2016; stemming in ECON november 2016. In functie van de resultaten van de trilog wordt een stemming in voltallige vergadering nog mogelijk in december 2016. De Commissie heeft al aangekondigd de kapitaalsvereisten in SII te wijzigen voor investeringen in gesecuriseerd papier op het moment dat er een akkoord is over het pakket.

Financiële conglomeraten

[naar top](#)

De Europese Commissie lanceerde op 9 juni 2016 een openbare raadpleging om bewijsmateriaal te verzamelen over de vraag of de bestaande EU-regels met betrekking tot het aanvullende toezicht op entiteiten in een financieel conglomeraat geschikt zijn voor het doel en werkt zoals bedoeld. De richtlijn betreffende het aanvullende toezicht op kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en beleggingsondernemingen in een financieel conglomeraat, die bekend staat als de FICOD richtlijn, werd voor het eerst in 2002 aangenomen. FICOD is geen vervanging van het bestaande toezicht op de verschillende, gereguleerde financiële conglomeraat sectoren (bankieren, beleggen en verzekeren), maar is een laag van aanvullend toezicht op de gereguleerde entiteiten in het conglomeraat. FICOD maakt het mogelijk dat toezichthouders in alle sectoren kijken en eventuele mogelijke blinde vlekken in de sectorale wetgeving opvangen. Sinds de aanname van de richtlijn in 2002 zijn er veel veranderingen in de markt, het EU-beleid en het wetgevingskader geweest. Daarom besloten de diensten van de Commissie vorig jaar om de richtlijn te evalueren om te beoordelen of zij evenredig is en geschikt voor het doel en de beoogde resultaten bereikt. Dit is een onderdeel van het Regulatory Fitness and Performance Programme (REFIT) van de Commissie. Door middel van deze raadpleging zijn diensten van de Commissie actief op zoek naar meningen van geïnteresseerde en betrokken groepen. De resultaten van deze raadpleging worden meegenomen in de eindbeoordeling. De openbare raadpleging loopt van 9 juni 2016 tot 20 september 2016.

Groenboek financiële retaildiensten

[naar top](#)

15 december 2015 publiceerde de Europese Commissie [het Groenboek financiële retaildiensten](#). Op de raadpleging daarop die tot 18 maart 2016 liep, kwamen meer dan 400 antwoorden. Opvallend is dat ruwweg 40% van de antwoorden van individuen kwam. Een samenvatting van de antwoorden is nog niet beschikbaar. De Commissie organiseerde ondertussen [een conferentie](#) om de eerste resultaten van de raadpleging te bespreken. Een consumentenvertegenwoordiger was bijzonder kritisch over de interne verzekeringsmarkt, die er wel lijkt te zijn voor leveranciers maar niet voor consumenten. Er zou meer werk nodig zijn op het gebied van verzekeringscontracten. Technologie biedt vele oplossingen, maar kan niet alle problemen oplossen. De Commissie voorziet tegen de zomer van 2016 in de publicatie van een actieplan voor financiële retaildiensten.

Over het Groenboek presenteerde ECON rapporteur Olle Ludvigsson (S&D, SE) eind mei 2016 zijn eigen [initiatiefverslag](#), dat nog door de plenaire vergadering moet worden aangenomen. Het verzoekt de Commissie om haar werkzaamheden tegen discriminatie op grond van verblijfsplaats in de Europese markt voor financiële diensten te intensiveren en, indien nodig, een aanvulling voor te stellen op de geplande algemene voorstellen ter beëindiging van onrechtvaardige geo-blocking bijvoorbeeld door verdere wetgevende initiatieven die specifiek gericht zijn op de financiële sector. De Commissie publiceerde op 25 mei 2016 [een voorstel](#) om de huidige Europese wetgeving omtrent geo-blocking te verbeteren. Deze verordening is gericht op het voorkomen van discriminatie op grond van nationaliteit van de klant, woonplaats of plaats van vestiging, met inbegrip van geo-blocking, in grensoverschrijdende handelstransacties tussen handelaren en klanten met betrekking tot de verkoop van goederen en het verrichten van diensten binnen de Unie.

Herziening Insurance Block Exemption Regulation (IBER) [naar top](#)

Op 17 maart 2016 publiceerde de Europese Commissie [een verslag over de werking van de groepsvrijstelling voor de verzekeringssector \(Verordening 267/2010\)](#). De Groepsvrijstellingsverordening is geldig tot 31 maart 2017. Dit betekent dat de Europese Commissie voor die datum moet bepalen of de verordening in de huidige vorm wordt doorgezet, aangepast of dat de verordening vervalt.

Krachtens het Europese en nationale mededingingsrecht is het niet toegestaan dat ondernemingen afspraken maken die de mededinging (kunnen) beperken, verhinderen of vervalsen. Bepaalde afspraken tussen ondernemingen die bijdragen aan de verbetering van productie of technische of economische vooruitgang (zogenaamde efficiency voordelen), zijn onder bepaalde voorwaarden toegestaan. Groepsvrijstellingsverordeningen bepalen dat voor bepaalde soorten overeenkomsten in een aantal specifieke sectoren een afspraak niet zal leiden tot een merkbare beperking van de mededinging of voldoende efficiency voordelen met zich meebrengt.

Sinds 1 april 2010 is de Groepsvrijstellingsverordening voor de verzekeringssector van kracht. Hierin worden twee soorten overeenkomsten tussen verzekeringsondernemingen vrijgesteld van het kartelverbod. De eerste categorie betreft overeenkomsten met betrekking tot bepaalde vormen van informatie-uitwisseling. De tweede categorie zijn overeenkomsten die ondernemingen in de verzekeringssector sluiten voor de gemeenschappelijke dekking van bepaalde soorten risico's door middel van medeverzekering- en medeherverzekeringsspoels. Indien de overeenkomsten aan de in de verordening bepaalde voorwaarden is voldaan, zijn ze vrijgesteld.

In het verslag schrijft de Commissie dat er indicaties zijn dat er meer noodzaak tot samenwerking is in de verzekeringssector met betrekking tot het samenstellen en distribueren van gezamenlijke berekeningen, tabellen en studies en de mede- (her)verzekering van specifieke risico's. Deze noodzaak weegt echter niet op tegen de strenge vereisten voor de creatie van een sectorspecifieke groepsvrijstelling. De Commissie is momenteel van mening dat een groepsvrijstelling niet langer nodig is voor het functioneren van de verzekeringssector. Met het vervallen van de groepsvrijstelling wil de Commissie de versterkte samenwerking niet verbieden, maar ze onder dezelfde mededingingsregels toetsen als andere sectoren. Individuele toetsing op basis van de Horizontale Guidelines moet voor positieve effecten voor consumenten en de mededinging zorgen zoals beoogd met artikel 101(3) VWEU.

Ondertussen moeten er nog twee studies uitkomen over onderwerpen die door stakeholders tijdens de raadpleging naar voren zijn gebracht: (a) Substitueerbaarheid aan de aanbodzijde in verzekeringen (uitwisselen van bezit tussen verschillende verzekeringsproducten en relevantie voor pools); en (b) verschillende vormen van mede- (her)verzekering beschikbaar op de markt. Naar verwachting worden de studies eind juni 2016 gepubliceerd. Opgemerkt dient te worden dat de Commissie in haar verslag niet refereert aan die onderzoeken, noch aan de mogelijkheid dat de onderzoeken tot een verandering van haar standpunt kan leiden. Verwacht wordt dat de Commissie begin 2017 met een definitief voorstel over de toekomst van de Groepsvrijstelling voor de verzekeringssector komt, waarin het de onderzoeken mee dient te nemen.

Herziening Richtlijn Gegevensbescherming

[naar top](#)

De herziening van de Richtlijn voor Gegevensbescherming is afgerond. Het pakket bestaat uit de Algemene verordening gegevensbescherming en de richtlijn betreffende de bescherming van persoonsgegevens die worden verwerkt met het oog op rechtshandhaving, ook wel de Politie richtlijn genoemd. [De Richtlijn](#) en [de Verordening](#) zijn gepubliceerd in het Publicatieblad van 4 mei 2016.

De Algemene verordening gegevensbescherming en de Politie richtlijn worden toegepast vanaf mei 2018. Voor die tijd dienen de lidstaten de Politie richtlijn te implementeren in hun nationale recht.

De Algemene verordening gegevensbescherming schept duidelijkheid voor ondernemingen door een enkele Europese wet vast te stellen. De verordening moet vertrouwen, juridische zekerheid en eerlijkere concurrentie creëren. Dit moet bereikt worden door de volgende onderdelen:

- het recht om vergeten te worden;
- het is vereist dat de betrokken persoon een duidelijke toestemming verleent voordat de persoonlijke informatie van die persoon verwerkt mag worden;
- personen hebben het recht om te weten wanneer hun gegevens vrij zijn gekomen bij een hack;
- privacy statements moeten in duidelijke en begrijpelijke taal opgesteld worden;
- sterkere handhavingsbevoegdheden en de mogelijkheid om boetes op te leggen tot 4% van een bedrijfswereldwijde omzet.

Het recht om vergeten te worden is belangrijk voor verzekeraars, omdat zij daardoor minder goed individuele risico analyses kunnen maken indien consumenten weigeren om verzekeraars de gegevens te laten verwerken. Dit maakt ook het detecteren van verzekeringsfraude lastiger en vraagt om veranderingen in de wijze waarop organisaties omgaan met persoonsgegevens.

Privacy Shield vervangt Safe Harbour

De Europese Unie en de Verenigde Staten hebben op 2 juni 2016 in Amsterdam een overeenkomst over de bescherming van trans-Atlantisch uitgewisselde persoonsgegevens gesloten. Het zogeheten Privacy Shield moet de Safe Harbour beschikking vervangen, die in oktober 2015 door het Hof van Justitie van de EU ongeldig is verklaard. Safe Harbour was onder andere in strijd met de EU-privacy regels die stellen dat het doorgeven van persoonsgegevens van EU burgers naar landen buiten de EU niet is toegestaan, tenzij de privacy in dat land voldoende gewaarborgd is.

Ondanks dat Privacy Shield enige verbetering brengt in trans-Atlantische gegevensbescherming, is de overeenkomst nog lang niet in overeenstemming met het Europees recht. Dit zeggen Max Schrems (Oostenrijkse privacy activist wiens rechtszaak tegen Facebook leidde tot de ondergang van Safe Harbour) en andere experts op het gebied van databescherming. Privacy Shield brengt namelijk geen veranderingen ten aanzien van overheid-surveillance en de kleine beperkingen voor de private sector zijn eenvoudig te omzeilen in de algemene voorwaarden.

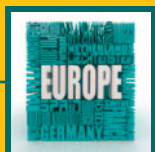

2016

Juni 2016	EIOPA advies private pensioenen
13 juni 2016	Publieke hoorzitting securitisaties Europees Parlement
17 juni 2016	ECOFIN verwacht politiek akkoord prospectus verordening
21 juni 2016	Bespreking voorlopig verslag securitisaties ECON-Commissie Europees Parlement
23 juni 2016	Brexit referendum Verenigd Koninkrijk
30 juni 2016	Einde Nederlands voorzitterschap
1 juli 2016	Begin Slowaaks voorzitterschap
18 juli 2016	Deadline EIOPA openbare raadpleging UFR
Juli 2016	Versie 2.1.0. van EIOPA PWD Solvency II taxonomy
Zomer 2016	Publicatie Actieplan voor financiële retaildiensten door de Europese Commissie
16 september 2016	Joint ETA Consumer Protection Day 2016
20 september 2016	Deadline openbare raadpleging Financiële conglomeraten richtlijn
September 2016	EIOPA beslist over resultaten raadpleging UFR
25 oktober 2016	Plenaire stemming IORPII in het Europees Parlement
Eind oktober 2016	Europese Commissie publiceert haar werkprogramma 2017
November 2016	Stemming securitisaties ECON-Commissie Europees Parlement
December 2016	Mogelijke plenaire stemming securitisaties Europees Parlement
31 december 2016	Alle verzekering-gebaseerde beleggingsproducten moeten een essentiële-informatie document hebben
2017-2018	
1 februari 2017	Deadline technisch advies EIOPA Verzekeringsdistributierichtlijn (IDD)
23 februari 2018	Deadline implementatie Verzekeringsdistributierichtlijn (IDD) in de lidstaten
Mei 2018	Toepassing Algemene verordening gegevensbescherming en de richtlijn betreffende de bescherming van persoonsgegevens die worden verwerkt met het oog op rechtshandhaving.

AAE:	Actuarial Association of Europe
ALDE:	Alliance of Liberals and Democrats for Europe
BBPR:	Bescherming algemene gegevens verordening
CMU:	Capital Markets Union
Coreper:	Comité van Permanente Vertegenwoordigers
CRR/CRD IV:	Capital requirements regulation and directive
DB-regeling:	Defined benefit pensioenregeling
DC-regeling:	Defined contribution pensioenregeling
DG FISMA:	Directoraat-Generaal Financiële Instellingen, Stabiliteit en Markten
DNB:	De Nederlandsche Bank
EER:	Europese Economische Ruimte
ECOFIN:	De Raad van minister van Economische Zaken en Financiën
ECON:	Committee on Economic and Monetary Affairs (EP)
EDIS:	European Deposit Insurance System (Europees depositogarantiesysteem)
EIOPA:	European Insurance and Occupational Pensions Authority
ELTIF's:	European Long Term Investment Funds
EP:	Europees Parlement
EPP:	European People Party
ESMA:	European Securities and Markets Authority
ETA's:	Europese Toezichthoudende Autoriteiten (ESA in het engels)
FICOD:	Financiële Conglomeraten richtlijn
IBP:	Instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening
IDD:	Insurance Distribution Directive
IMD:	Insurance Mediation Directive
IMD2:	Herziene verzekeringsbemiddelingsrichtlijn
IORP:	Institutions for Occupational Retirement Pensions (IBPs)
IORP II:	Revision to occupational pensions directive
ITS:	Implementing Technical Standard
JPY:	Japanese Yen
KID:	Key Information Document
LAD:	Life Assurance Directive
L2:	Level 2
L3:	Level 3
MiFID:	Markets in Financial Instruments Directive
NEL:	No applicable EU law applicable
PEPP:	Pan-European Private Pension
PRIIP's:	Verpakte retailbeleggingsproducten en verzekeringsgebaseerde beleggingsproducten
PPP:	Personal Pension Products
PWD:	Public Working Draft
QA:	Quantitative Assessment
QIS5:	Quantitative Impact Study 5
REFIT:	Regulatory Fitness and performance Programme
RFR:	Risk Free Rate
RTS:	Regulatory Technical Standards
S&D:	Group of the Progressive Alliance of Socialists and Democrats
SII:	Solvency II
SRB:	Single Resolution Board
UFR:	Ultimate Forward Rate
UCITS:	Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities (collectieve investeringsfondsen)
USD:	US Dollar

Deze Nieuwsbrief is geschreven door Lodewijk Buschkens en Lieve Lowet, partners bij ICODA European Affairs. Beiden hebben meer dan twintig jaar praktijkervaring in Brussel. ICODA is sinds 1991 actief op het gebied van Europese belangenbehartiging. Het kantoor van ICODA is gevestigd midden in de Europese wijk van Brussel. Vanuit deze centrale positie verleent het bureau diensten aan het bedrijfsleven, nationale en lokale overheden, NGO's, de Europese Commissie en Europese koepelorganisaties. Naast monitoring bestaat de dienstverlening uit advisering en uitvoerende werkzaamheden op het gebied van European Affairs. ICODA adviseert haar cliënten over de te volgen lobbystrategie, de juiste timing van de lobby en de wijze van informatieverstrekking aan de Europese beleidsmakers.

Research afgerond op 9 juni 2016